

Asia: VN/6434/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi energian alkuperätakuista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fingrid Oyj:n lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi energian alkuperätakuista

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnokseen laiksi energian alkuperätakuista ja lausumme alla seuraavaa.

Fingrid Oyj ("Fingrid") on aiemmin esittänyt kannanottonsa työ- ja elinkeinoministeriölle alkuperätakuun rekisterinpitöön liittyvissä keskusteluissa ja kirjeessä. Fingrid viittaa aiemmin esittämiinsä kannanottoihin ja katsoo edelleen, että optimaalisin ratkaisu olisi yksi rekisterinpitäjä, joka olisi valtion organisaatio tai valtion täysin omistama yhtiö.

Fingrid vastaa tällä hetkellä sähkön alkuperätakuurekisterin palvelusta. Fingrid on eriyttänyt tämän tehtävän täysin omistamalleen tytäryhtiölle Finextra Oy:lle ("Finextra"). Hoitamalla sähkön alkuperätakuun rekisterin ylläpitoon liittyvät tehtävät Finextran kautta kyetään eriyttämään julkisen palvelun kustannukset varsinaisten kantaverkon tehtävien kustannuksista ja varmistamaan Fingridin eri toimintojen läpinäkyvyys ja valvonta.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan seuraavaa:

- Yksityiselle siirretyn julkisen hallintotehtävän edelleen siirtämiseen (subdelegointiin) perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä suhtauduttava lähtökohtaisesti kielteisesti. Ehdotonta kieltoa tällaiselle siirtämiselle ei kuitenkaan ole ollut osoitettavissa tilanteissa, joissa on kyse teknisluonteisesta tehtävästä ja joissa alihankkijaan kohdistuvat samat laatuvaatimukset ja vastaava valvonta kuin alkuperäiseen palveluntuottajaan (PeVL 26/2017 vp, PeVL 6/2013 vp). Esityksen mukaan rekisterinpitäjä voi antaa tehtävän hoitamisen kokonaan omistamansa tytäryhtiön hoidettavaksi. Esityksen ei katsota olevan subdelegoinnin kiellon kannalta ongelmallinen.

- Perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että osakeyhtiömuotoiseen toimintaan ei lähtökohtaisesti ole mahdollista kohdistaa saman tasoista hallinnollista ohjausta ja yhtä tehokasta valvontaa kuin viranomaistoimintaan ja tytäryhtiön viranomaisvalvonta on vieläkin välillisempää.
- Kuitenkin valiokunnan mukaan valvonnan järjestäminen on jossain määrin kaupallista yritystä helpompaa, kun kyseessä on voittoa tavoittelematon valtion kokonaan omistama osakeyhtiö tai tämän yhtiön kokonaan omistama tytäryhtiö (PeVL 8/2014).

Fingrid ei täytä em. peruslakivaliokunnan edellyttämää kuvausta. Fingrid ei ole täysin valtion omistama yhtiö. Suomen valtion ja Huoltovarmuuskeskuksen yhteenlaskettu omistus Fingridin osakkeista on n. 53%. Fingrid on kaupallisesti toimiva ja voittoa tavoitteleva julkinen osakeyhtiö, jonka tuotto on taloudellisen valvonnan kautta rajattu. Lisäksi Fingridin joukkovelkakirjat on listattu Lontoon ja Dublinin pörseissä, mistä syystä siihen kohdistuu myös vastaavaa sääntelyä kuin pörssiyhtiöihin. Siten ei ole täysin selkeää, olisiko Fingridillä edelleen mahdollisuus toimia sähkön alkuperätakuun rekisteriä koskevissa tehtävissä täysin omistamansa tytäryhtiön Finextran kautta. Tehtävän hoitamisesta aiheutuvien kustannusten erittämiseksi ja läpinäkyvyyden varmistamiseksi tämä olisi Fingridin näkemyksen mukaan edelleen ensiarvoisen tärkeää.

Lakiesityksessä määritellään rekisterinpitäjän noudatettavaksi myös useita viranomaisille asetettuja lakeja ja velvoitteita, kuten hallinnon yleislakien soveltaminen, rikosoikeudellinen virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu. Fingridin näkemyksen mukaan virkamiesvastuulla tehtävät työt soveltuvat huonosti yhtiöön, joka ei ole valtion täysin omistama ja jonka ohjaukseen ja valvontaan vaikuttavat myös muut osakkeenomistajat kuin Suomen valtio.

Julkisen hallinnointitehtävän määrääminen yksityiselle yritykselle jättää lisäksi lainsäädännöllä annetun tehtävän liiketoiminnan riskin ko. yritykselle.

Edellisen lakiesityksen yhteydessä sähkön alkuperätakuun rekisterinpitäjän tehtävä annettiin Fingridille, koska Fingridillä katsottiin olevan synergiaa voimalaitosten mittaustietojen hyödyntämisessä taseselvitysjärjestelmän myötä. Tähän liittyen Fingrid haluaa tarkentaa lakiesityksen kohtaa ”Tavoitteissa ja keskeiset ehdotukset”, että taseselvityksen siirryttyä palveluyhtiö eSett Oy:hyn vuonna 2017, Fingridin on nykyään mahdollista saada vain osa tuotantolaitosten tiedoista suoraan käyttöönsä. Käytännössä rekisterinpitäjä saa tiedot sähköisen tiedonvaihdon avulla asiakkailta ja näiden palvelutoimittajilta, mikä tarkoittaa sitä, että rekisterinpitäjänä voi toimia myös joku muu taho kuin Fingrid.

Edellä mainittujen kohtien perusteella Fingrid pitää tärkeänä, että harkittaisiin uudelleen, voiko yksityinen osakeyhtiö toimia sähkön alkuperätakuiden rekisterinpitäjänä.

Finextra tarjoaa alkuperätakuun sähköisen rekisterin palvelua myös Ahvenanmaan alueelle. Finextralla ja Ahvenanmaan kantaverkkoyhtiöllä Kraftnät Ålandilla on erillinen sopimus rekisteripalvelusta. Sopimuksen mukaisesti Kraftnät Åland vastaa siitä, että toiminta vastaa uusiutuvan energian direktiivin vaatimuksia ja Finextra vastaa sähkön alkuperätakuun rekisteriin liittyvistä tehtävistä myös Ahvenanmaalla sijaitsevan tuotannon osalta. Mikäli Finextra (Fingrid)

jatkaa sähkön alkuperätakuun rekisterinpitäjänä, muuttuva lainsäädäntö ja viranomaistehtävän vaatimukset johtavat siihen, ettei Finextralle (Fingridille) ole mahdollista jatkaa palvelun tarjoamista Ahvenanmaalle. Tästä kysymyksestä työ- ja elinkeinoministeriön tuleekin keskustella Ahvenanmaan toimivaltaisen viranomaisen kanssa.

Fingrid Oyj

Asta Sihvonen-Punkka

varatoimitusjohtaja

Marina Louhija

lakiasiaainjohtaja

Niskala Kaija
Fingrid Oyj